

MAVİ KULÜBE Etkinlik Dosyası:

ŞİDDETİ GÖRMEZDEN GELME, HAREKETE GEÇ! PROJESİ

Yaş Grubu: 7. – 8. Sınıflar, Lise

Süre: Farklı zaman aralıklarına yayılan proje çalışması

Hedef: *Mavi Kulübe* adlı gençlik romanının, yaş grubuna uygun bir şekilde incelikli bir şekilde konu ettiği aile içi şiddet sorunu konusunda bilinç oluşturmak. Okul çapında, *Mavi Kulübe* kitabından hareketle, öğrenci inisiyatifiyle bir toplumsal duyarlılık projesi gerçekleştirmek. Böyle bir projenin altından başarıyla kalkabilmek için gereken motivasyonu, birikimi, ön hazırlığı ve güveni sağlayan kapsamlı çalışmalar yapmak.

Malzemeler: *Mavi Kulübe* kitabı, fon kartonu, bilgisayar ve internet, printer, kağıt, pano için uygun kalemler, boyalar

Yer: Grup çalışmasına olanak veren sınıf ve kütüphane ortamı

Hazırlık: *Mavi Kulübe* kitabının sınıf ya da şube bazında okutulması. Etkinlik öğretmeni etkinlik dosyasını ayrıntılı bir şekilde incelemesi, projenin uygulanması için uygun bir zaman aralığı planlaması, dosyadaki çalışma kâğıtlarında yer alan hangi etkinliklerin hangi kapsamda (hepsi mi, bir kısmı mı, öncelikli olarak hangileri?) uygulanacağı, sınıf ve okul koşullarının ne tür değişiklikler gerektirdiği, başka ne tür çalışmalar eklenebileceği konusunda fikir oluşturması. Gerekli gördüğü değişiklikler ve ya da eklemeler için gereken ön hazırlığı yapması. Etkinlik dosyasındaki Çalışma Sayfaları'nın (gerekli görülen değişiklikler/eklerle son hali verildikten sonra) katılımcı sayısını çoğaltılması.

Uygulama: Öğrenciler tarafından okunmuş olan *Mavi Kulübe* romanı üzerine genel bir sohbet başlatan etkinlik öğretmeni, katılımcıların kitapla ve işlediği konuyla ilgili görüşlerini aldıktan sonra okulda "Şiddeti görmezden gelme, harekete geç!" konulu bir proje gerçekleştirme fikrini tartışmaya açar. Böyle bir projeden ne bekliyorsunuz? Bu proje neyi hedeflemelidir? Kime ulaşmalıdır? gibi sorulara sınıfça yanıt aranır. Ardından öğretmen, proje için planlanan zaman aralığını, hazırlık aşamasında öğrencilerin tam inisiyatifli olacağını, grup çalışması ve gönüllülük temelli çalışılacağını, kendisiyle birlikte danışman fonksiyonunu üstlenen öğretmenleri açıklar. Projede, yol haritası işlevi gören çalışma kâğıtları öğrencilere dağıtılır. Etkinlik öğretmeni, Çalışma Kâğıtları'nda yer alan farklı ve birbirini tamamlayan etkinliklerin planlanıp uygulanacağı takvimi öğrencilerle birlikte oluşturur ve danışmanlık rolünü nasıl gerçekleştireceği konusunda katılımcıları bilgilendirir. Proje haftası ya da gününün ardından danışman öğretmen(ler) katılımcı öğrencilerle bir değerlendirme toplantısı yapar.

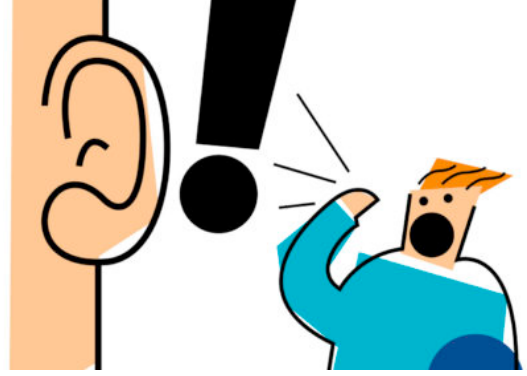
Alternatif Uygulama: Kapsamlı bir proje gerçekleştirme koşullarına sahip olmayan durumlarda, etkinlik öğretmeni, dosyada yer alan tekil çalışmalar arasından bir seçme yaparak, kitap etkinliğini bir ya da birkaç dersle sınırlandırabilir.

ÇALIŞMA SAYFALARI

ÇOCUK HAKLARI

Çeşitli kaynaklardan (örneğin UNICEF: <https://www.unicefturk.org/yazi/cocuklar-icin-bilgi>) yararlanarak evrensel çocuk hakları ile ilgili bilgiler toplayın, notlar alın, temel çocuk haklarını listeleyin.

- Grup çalışması yaparak çocuk haklarını kendinize göre önem sırasına koyun. Sıralamanızı sınıfla paylaşıp gerekçelendirin.
- Çocuk haklarını aranızda paylaşıp, grup çalışmasıyla farklı çocuk hakları için kısa sunumlar hazırlayın.
- Sunumların ardından, daha önce haklar arasında yaptığınız önem sırasını tekrar gözden geçirin.
- Ardından sınıfça bir çocuk hakları afişi tasarlayın.
- **Mavi Kulübe** kitabında Max ve Julia'nın babası çocuklarını dövüyor. Hangi çocuk haklarını ihlal ettiğini tartışın.
- Maja iki çocuğa yardım etmek istiyor. Ancak, çevresindeki yetişkinlerin dikkatini iki kardeşin sorununa çekmeye çalıştığında kimse onu dinlemiyor. Polise başvuruyor, ancak ciddiye alınmıyor. Bu durumu, çocukların "kendilerini ifade etme" ve "fikirlerinin dikkate alınması" hakları ışığında tartışın.
- Sonunda Maja, çocukları korumak için kendi başına harekete geçiyor. Maja'nın da bir çocuk olduğunu göz önünde bulundurarak yaptıklarını çocuk hakları açısından değerlendirin.

MEDENİ CESARET

Medeni cesaret ne demek? Sözlük vb. kaynaklardan yararlanarak grup çalışmasıyla **medeni cesaretin** tanımını yapın, tanımınızı kısa sunumlar halinde sınıfla paylaşın.

- Sınıfça beyin fırtınası yaparak **medeni cesaretle** ilişkilendirilebilecek kavramlardan (örneğin insani değerler, dini ya da başka inançlar, siyasal düşünceler, toplumsal normlar, otorite, kendine güven, korku-korkusuzluk, baskı, dik durma, mantık, dürüstlük, hak bilinci, dayanışma, empati, sorumluluk gibi) bir pano oluşturun. Bunun için sınıfa, ortasında büyük harflerle MEDENİ CESARET yazan büyük bir fon kartonu asın.

Yazıyı daire içine alın. Daireden oklar çıkararak, medeni cesaretle ilişkilendirdiğiniz kavramları panoya yazın. Yeni bir kavram bulan her öğrenci, kavramın medeni cesaretle bağına açıkladıktan sonra sözcüğü panoya ekleme ve onu medeni cesarete (daire içindeki yazıya) uygun gördüğü bir mesafede (daireye yakın ya da uzak) konumlandırma hakkına sahiptir.

- Dilimizi bilen, ancak insan davranışları ve değerlerine yabancı bir uzaylıya **medeni cesareti** mektup yoluyla açıklamanız gerekseydi ona ne yazardınız? Grup çalışmasıyla kaleme aldığınız kısa mektupları sınıfa okuyup tartışın.
- Ulaştığınız sonuçlardan hareketle, Maja'nın, Max ve Julia'ya yardım etmek adına yaptıklarını değerlendirin. Maja'nın tutumu **medeni cesaret** kapsamında değerlendirilebilir mi? sorusuna yanıt arayın.
- "Bazen hata yapmak hiçbir şey yapmamaktan daha iyidir." Bu ifade doğru mu? Yanlış mı? Duruma göre değişir mi? Aynı görüşteki arkadaşlarınızla gruplar oluşturun. Grup çalışmasıyla **Mavi Kulübe** kitabından görüşünüzü destekleyen bölümler, alıntılar, notlar çıkarın. Ardından her gruptan birer temsilci seçin. Karşıt görüşteki temsilciler, sınıfın önünde birbirlerini ve dinleyen arkadaşlarını ikna etmek için 10 dakikalık bir tartışma yürüttükten sonra sınıfta hangi görüş ağırlık kazandı? Baştaki görüşünü değiştiren oldu mu? Nedenlerini anlamaya ve yorumlamaya çalışın.

ŞİDDET

- 3-6 kişilik gruplar kurun. Grup içinde aşağıdaki hangi durumların “şiddet” sınıfına girdiğini tartışın:
 - 1- Bir anne ya da babanın yaramazlık yapan çocuğunun poposuna şaplak atması
 - 2- Profesyonel bir boksörün maçta rakibini yumruklaması
 - 3- Bir fabrika sahibinin zehirli atıklarını doğaya (deniz, nehir, orman) bırakması
 - 4- Bir hayvan hakkı koruyucusunun kürk satan bir dükkânı kundaklaması
 - 5- Bir taraftarın rakip takımın taraftarına küfür etmesi
 - 6- Bir öğretmenin, derste konuşan öğrencisini sınıfın önünde tek ayak üstünde durmakla cezalandırması
 - 7- Bir grup gencin, başkasına ayrımcı ifadelerle sataşması
 - 8- Savaşta, bir yerleşim birimine bomba atılması.
 - 9- Oturma eylemi yapan bir protestocunun polisin uyarılarına rağmen yerinden kalkmamakta ısrar etmesi.
 - 10- Bir gencin anne ya da babası tarafından kötü not yüzünden ev hapsine çarptırılması
 - 11- Bir sürücünün trafikte başkalarını tehlikeye sokacak şekil ve hızda araba kullanması
- Grup içinde hangi durumların şiddet sınıfına girdiğini değerlendirdikten sonra genel olarak şiddetten neyi anladığınızı sınıfça tartışın.
- Grup çalışmasıyla, sınıf arkadaşlarınızdan net bir tavır almalarını istediğiniz, daha önce dolaylı ya da dolaysız olarak karşınıza çıkmış 3 ifade çıkarın. Örneğin: “İki kişinin kavgasına karışmamak gerekir.”, “Başkalarının sorunları seni ilgilendirmez”, “Bazı şeylerin aile içinde kalması gerekir.”, “Haklı olsan bile sus, yoksa başına bela alırsın.”, “En iyi savunma saldırdır.”, “Her zaman zayıfın yanında ol.”, “Arkadaşım için ateşe atılırım.”, “Başkaları için kendini ateşe atmaya değmez.”, “
Her grup, ifadeleri okuyacak temsilcisini seçtikten sonra derslik ya da bulunulan mekan üç alana ayrılır: Katılıyorum, katılmıyorum ve çekimserim. (Alanların sınırları yere tebeşir ile çizilebilir) Herkes ayağa kalkar. Temsilciler sırasıyla ifadeleri okur. Okunan her ifadenin ardından öğrenciler doğru buldukları tavra denk gelen alana geçer. Herkes yerini aldıktan sonra öğrenciler tavırlarını tek cümleyle gerekçelendirir: “Burada duruyorum, çünkü:...”

SUÇ

- **Mavi Kulübe**, herkesin bildiği ama kimsenin konuşmak istemediği, onun yerine görmezden geldiği önemli durum ve olguları anlatmak için kullanılan İngilizce “elephant in the room” deyimine atıfta bulunuyor. Grup çalışmasıyla, romandan ve hayatınızda tanık olduğunuz durumlardan hareketle şu sorulara yanıt arayın: “Görmezden gelmek”in kabul edilebilir, hatta yerinde bir davranış olduğu durumlar var mıdır? Ne zaman görmezden gelmek gerekir? Görmezden gelmek, bazı durumlarda suç sınıfına girer mi? Sizce ne zaman vicdani olarak kabul edilemez bir davranıştır?
- Grup çalışmasıyla “görmezden gelmeyi” sadece duruş ve mimiklerinizi kullanarak bedenlerinizle oluşturduğunuz hareketsiz bir sahneyle nasıl anlatabileceğinizi düşünün. Grupların sırasıyla sunduğu “görmezden gelme” sahneleri sınıfça yorumlayın.
- **Mavi Kulübe** kitabından hareketle şiddet ve suç ilişkisini tartışın. Kitapta geçen figürlerden kim şiddet uyguluyor, kim suç işliyor sizce?
- Romandaki karakterlerin listesini çıkarın. Örneğin: Maja, Julia, Max, Babaanne, Dede, Bay Brandner, Bayan Brandner, Maja’nın Babası, Polis Edgar, Komşu Bayan Janssen, Komşu Bay Benrath, Maja’nın telefonla aradığı polis...
- Gruplar oluşturun ve romanda geçen kişileri aranızda paylaşın. Grup çalışmasıyla kişiler için profil/karakter kartları oluşturun. Profil kartlarını kitaptan, o kişinin karakterini iyi yansıttığını düşündüğünüz en az bir alıntıyla tamamlayın. Örnek:

BABAANNE

Titiz (Ona göre temizlik odanın köşelerinden belli olur...)

Sosyal olarak faal (yüzme, çiftçi kadınlarla toplantılar, okçuluk kulübü, komşu partileri)

Düzeni ve “Başkaları ne der!”i çok önemsiyor.

Aile ve çocuk terbiyesi konusunda eski kafalı.

Aile içinde baskın. (Olaylardan önce kocasını –Maja’nın dedesini- susmaya ikna etmiş)

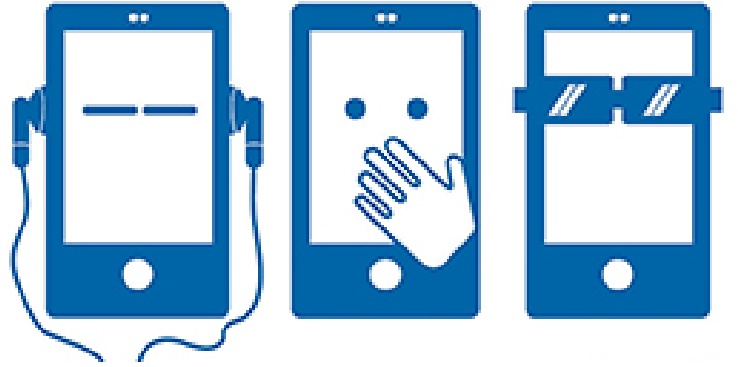
Alıntı: “Ne gördün ki sen, birkaç tokat mı? Zamanında atılmış birkaç tokadın babana da zararı dokunmadı!”

- Oluşturduğunuz profil kartlarını sınıfa okuyun. Sınıfça, roman karakterlerinden kim suçlu (yasalar nezdinde ve/veya vicdanen), kim kurban, kim hangi türden şiddet uyguluyor, kim hangi türden şiddetin kurbanı... tartışın.
- Max ve Julia olayının dava konusu olduğunu ve profilini çıkardığınız roman karakterlerinin avukatlığını üstleneceğinizi hayal edin. Sizce savunacağınız kişiler neyle suçlanabilir?/ne için suç duyurusunda bulunabilir? Kimler şahit olarak çağrılabilir? Profilini çıkardığınız kişilerin haklarını en iyi ve doğru şekilde hangi savlarla savunabilirsiniz? Savlarınızı, kitaptaki olay ve gelişmelerle destekleyerek not alarak bir “dava dosyası” oluşturun.
- Her grup “dava dosyasını” tamamladıktan sonra sınıf önünde bir mahkeme kurun. Aranızdaki gönüllülerden bir hâkim ve bir savcı seçin. Seçilen hâkim ve savcının inisiyatifiyle hangi roman karakterlerinin davalı, hangilerin davacı olacağını belirleyin. Davalı ve davacılar kendi avukatlarını seçtikten sonra kimlerin şahit olacağına karar verin, rolleri gönüllüler arasında paylaşın. Ardından mahkeme sahnesini canlandırın.
- Spontane bir şekilde oynanan “mahkeme”nin sonuçlarını sınıfça tartışın.

YOL HARİTASI

- Sınıfça aşağıdaki olgu ve soruları tartışın:
 - 1- Romanda 13 yaşındaki Maja, bir çocuk parkında tanıştığı Max ve Julia'nın aile içi şiddete maruz kaldığını düşünüyor. Böyle düşünmesine yol açan ne? Sen Maja'nın verilerine sahip olsaydın (çürükler, bir çocuğun bir aile büyüğü tarafından sertçe duvara itilmesi, evden çılgınlıkların yükselmesi) aynı sonuca varır mıydın?
 - 2- Net bir sonuç çıkaramadığın ama sana birinin aile ya da çevresinden şiddet görüyor olabileceğini düşündüren, şüpheli bulduğun bir durumda nasıl davranırdın?
 - 3- Max ve Julia, başkalarından ve Maja'dan şiddete maruz kaldıklarını saklıyorlar. Bunun nedenleri ne olabilir?
 - 4- Max ve Julia, Maja gerçeği öğrendikten sonra ondan bunu sır olarak saklamasını istiyorlar. Maja, çok uzun bir süre "kimseye bir şey söylememe" sözüne sadık kalıyor. Sence neden böyle davranıyor? Onun yerinde olsaydın sen ne yapardın?
 - 5- Maja, Max ve Julia'yı aile içi şiddetten korumak amacıyla mavi kulübeye götürüp hapsedmeden önce polise ihbarda bulunuyor. Ancak telefonla aradığı polis, yalan ihbarla karşı karşıya olduğunu, Maja'nın onunla dalga geçtiğini düşünüyor. Polisin tavrını, olası nedenlerini sorgulayın.
 - 6- Maja, emniyete, komşulara, babaanne ve dedesine, komşulara şüphelerini ifade ediyor ancak kimse onu dinlemek istemiyor. Ciddiye alınmama, anlamazlıktan gelme, tehditle susturmaya çalışma, üstünü örtme... gibi tavırlarla karşılaşılıyor. Peki, başka ne yapabilirdi, kimlere ya da nerelere başvurabilirdi?
- Maja, Max ve Julia'ya nasıl daha doğru ve etkili bir şekilde yardımcı olabilirdi diye tartıştıktan sonra kendiniz için şiddete şahit olduğunuzda, böyle bir durumdan şüphelendiğinizde ya da bizzat maruz kaldığınızda izlenecek yol haritasını oluşturun.
- Bunun için öğretmeninizden destek alarak, başvurulabilecek adreslerin listesini çıkarıp şu sorulara yanıt arayın: Konuyla ilgili ya da uzman kurumlar hangileri? Hangi acil yardım ya da destek hatları mevcut? Hangi durumda nerelere suç duyurusunda bulunulabilir? Başvurulabilecek sivil toplum kuruluşları var mı? İsimsiz ihbarda bulunmak istersem nasıl hareket etmeliyim?
- Ülkemizde aile içi şiddet ile ilgili araştırma yapın. İstatistiklerden, haberlerden, araştırmalardan, kitaplar vb. ulaştığınız sonuç ve verileri not alın.
- Üç grup oluşturun. Birinci grup, aile içi şiddete karşı bir kılavuz/broşür hazırlamaktan, ikinci grup okulda, **Mavi Kulübe** gibi konuyla ilgili edebiyat eserlerinin de sergileneceği bir konu masası (stant) kurmaktan, üçüncü grup stantta ziyarete gelen öğrenci ve öğrencileri bilinçlendirmek, okulda konuyla ilgili (broşür ve başka materyaller, ayrıca konuşmalar aracılığıyla) bilinçlendirme faaliyeti yürüterek toplumsal duyarlılık oluşturmaktan sorumlu olsun.

ŞİDDETE KARŞI TOPLUMSAL DUYARLILIK HAFTASI YA DA GÜNÜ

- Hazırlıkları tamamladıktan sonra okulda konuyla ilgili bir gün ya da hafta düzenlemek için öğretmen ve okul idarecilerle görüşün, izin alın. Proje boyunca hazırladığınız materyalleri (afiş ve panolar, broşür, stant) sunun, önerileri dikkate alarak son biçimlerini verin. Hafta ya da gün boyunca sunmak istediğiniz diğer gösterileri (mahkeme oyunu, “görmezden gelmek” konulu hareketsiz sahneler, **Mavi Kulübe** kitabından bazı sahnelerin canlandırılması vb. gibi) nasıl, ne zaman ve kimlere gerçekleştirebileceğinizi öğretmen ve idarecilerle planlayın.
- Öğretmen ve okul idarecilerine, belirlenen hafta veya günde veli katılımının da sağlanacağı tamamlayıcı etkinlikler (okula uzman çağırarak, konu ile ilgili rehberlik servisiyle birlikte seminer düzenlemek, konu ile ilgili film, tiyatro gösterileri, resim, heykel gibi sanat çalışmaları) önerin, onlarla işbirliği içinde planlayın.

